

Opcat-inspektion av arrestverksamheten vid Kriminalvården, häktet Västerås, den 24 november 2015

Inspektionens genomförande

På uppdrag av chefsJO Elisabet Fura genomförde föredraganden Lars Olsson, tillsammans med byråchefen Stefan Nyman samt föredraganden Elisabeth Sjöblom (protokollföreläsare), den 24 november 2015 en förannmäld inspektion av arrestverksamheten vid Kriminalvården, häktet Västerås.

Vid inspektionen fördes samtal med chefen för häktet Västerås Pernilla Vikström och larmchefen, kriminalvårdaren Mats Adler, samt med två anhållna intagna. Häktets rastgårdar förevisades också.

Parallellt med inspektionen genomfördes på uppdrag av JO Cecilia Renfors en inspektion av Polismyndigheten, arresten Västerås (dnr 6445-2015).

Syftet med inspektionen

Inspektionen är en del av JO:s verksamhet för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av frihetsberövade personer, Opcat-verksamheten.¹

Uttalanden av chefsJO med anledning av inspektionen

Protokollet innehåller avslutningsvis uttalanden från chefsJO Elisabet Fura.

¹ Opcat är den engelska förkortningen av tilläggsprotokollet till FN:s tortyrkonvention, Optional Protocol to the Convention against Torture. Länder som anslutit sig till Opcat har förbundit sig att inrätta ett så kallat nationellt besöksorgan som regelbundet besöker platser där personer kan hållas frihetsberövade. I Sverige har JO tilldelats detta uppdrag. Information om JO:s Opcat-verksamhet återfinns på www.jo.se

lakttagelser och upplysningar vid inspektionen

Om häktets ansvar för anhållna

Arresten i Västerås har åtta tillnyktrings- och åtta anhållningsceller och är samlokaliserad med Kriminalvården, häktet Västerås. Sedan 2007 finns ett avtal mellan Polisen och Kriminalvården som innebär att Kriminalvården har ansvaret för anhållna samt driften av de åtta anhållningscellerna (Polismyndighetens dnr A-915-4638/07). Polismyndigheten har ansvaret för gripna och omhändertagna samt driften av tillnyktringscellerna.

De åtta anhållningscellerna i polisarresten används normalt av Kriminalvården endast när häktet är fullbelagt. I oktober 2015 inträffade dock ett brandtillbud på häktet efter att en intagen tänd eld i sin cell. Brandlarmet löstes inte ut i tid och häktet har därefter varit stängt för bl.a. en översyn av brandlarm och ventilation. Anhållna som normalt placeras i häktets lokaler placeras nu i arresten. Häktade placeras i andra häkten. Häkteschefen uppgav att hon var skeptisk till möjligheterna att öppna häktet igen utan omfattande renovering och andra säkerhetshöjande åtgärder då nya problem i lokalerna hittats.

Häkteschefen upplyste vidare att Kriminalvården har för avsikt att säga upp avtalet med polisen. Kriminalvårdens nationella ambition vid samarbeten med Polismyndigheten om förvar av frihetsberövade är att ha ett helhetsansvar för samtliga kategorier av frihetsberövade.

Celler, materiella förhållanden m.m.

Kriminalvården ansvarar för att materiella brister i anhållningscellerna anmäls och åtgärdas. Förvaring av anhållna personer i anhållningscellerna ses som en nödlösning så länge häktet har stängt.

Bemannning

Sedan häkteslokalerna stängde bemannas arrestens anhållningsdel av Kriminalvårdens personal. Dagtid består bemanningen av två till fyra kriminalvårdare varav en är larmchef. Nattetid består bemanningen av två kriminalvårdare och ett vakthavande befäl.

Inskrivning och information

I samband med att en person skrivs in i häktet genomförs en ny avvisitering även om den frihetsberövande redan genomgått en sådan under tiden han eller hon varit förvarstagen hos Polisen. Den intagne tillfrågas bl.a. om hälsotillstånd och behov av eventuella läkemedel och en suicidscreening genomförs.

Kriminalvårdens personal informerar anhållna om dagliga rutiner såsom tillgång till utomhusvistelse och hygienartiklar etc. I anhållningsceller ska det finnas ett laminerat informationsblad ("dagordning") med information om t.ex. promenadtider och kiosk. Om det uppkommer frågor om den intagnes kontakter med närstående tar Kriminalvården kontakt med Polisens kriminaljour eller förundersökningsledare.

Tillsyn

Det sker ingen tillsyn av anhållna efter bestämda tidsintervaller, t.ex. varje timme, om inte ett särskilt beslut fattats om detta. Tillsynsblad används endast vid utökad tillsyn. Det är Kriminalvårdens vakthavande befäl som beslutar om utökad tillsyn.

Om en intagen i Polisens celler söker kontakt med personal i arrestlokalerna är det Polisens ansvar att ta kontakt med denne. Det är endast vid t.ex. suicidal beteende som myndigheterna öppnar varandras celldörrar.

Möjlighet till daglig utomhusvistelse

Häktet har åtta mindre fårtbitsformade promenadgårdar för intagna med restriktioner. Promenadgårdarna har gallertak och fönster med frostat glas som det inte går att se igenom. Taket är delvist täckt. Promenadgårdarna gav ett slitet intryck.

Anhållna ges möjlighet till utomhusvistelse, vanligtvis på förmiddagar. Det är lyhört på promenadgårdarna varför målskamrater aldrig tas ut samtidigt. En av de anhållna uppgav att hon hade fått komma ut på promenadgården för en kortare rökpaus, men att hon inte visste om att hon hade rätt att vistas utomhus en timme.

Hälso- och sjukvård

Kriminalvården har hälso- och sjukvårdsansvar för anhållna. När en anhållen förs till sjukhus är det dock Polisen som ansvarar för bevakningen av den anhållne.

Samtal med Polismyndigheten

Vid samtal med representanter för Polismyndigheten framkom bl.a. följande. Polisens vakthavande befäl informerar Kriminalvården om bl.a. den intagnes hälsotillstånd, våldsbenägenhet, brottsmisstanke och ålagda restriktioner. Enligt Polisen fungerar samarbetet med Kriminalvården bra. Polisen anser att det skulle vara fördelaktigt om Kriminalvården även ansvarade för omhändertagandet av berusade personer.

En mer utförlig redogörelse av iakttagelser rörande övriga arrestverksamheten återfinns i protokollet från inspektionen av Polismyndigheten, arresten Västerås, dnr 6446-2015.

Övrigt

Häkteschefen upplyste vid kontakt den 29 januari 2016 att Kriminalvården delar ut skriftlig information till intagna från Barnombudsmannen som beskriver gången i rättskedjan från gripande till dom (Tidslinje-Hur går det till-Vad händer-När?).

Vid protokollet

Elisabeth Sjöblom

Justeras den 8/4 2016

Lars Olsson

Uttalande från chefsJO Elisabet Fura

Jag har tagit del av protokollet, som föranleder följande uttalanden från min sida.

Vid inspektionen kom det fram att tillsynen av anhållna personer i häktet endast sker vid regelbundna intervaller, t.ex. varje timme, om ett särskilt beslut om utökad tillsyn fattats av Kriminalvårdens vakthavande befäl. Det är också enbart för denna kategori av intagna som dokumentation av den intagnas status förs på ett särskilt tillsynsblad.

Jag vill påminna Kriminalvården om de uttalanden som jag gjorde efter inspektionen av arrestverksamheten vid häktet Kronoberg i januari 2014 (dnr 6889-2013). Där välkomnade jag en nyligen införd rutin om att Kriminalvårdens personal genomför tillsyn av gripna och anhållna en gång i timmen. Detta innebar att häktet därmed kom till rätta med problemet att anhållna som inte ger sig till känna riskerade att bli sittande långa perioder utan tillsyn. Dessutom innebar rutinen att förhållandena för intagna i häktets arrestverksamhet därmed liknade det som gäller i en majoritet av landets polisarrester.

För närvarande finner jag ingen anledning att göra ytterligare uttalanden eller vidta ytterligare åtgärder med anledning av inspektionen.

Elisabet Fura

2016-04-18